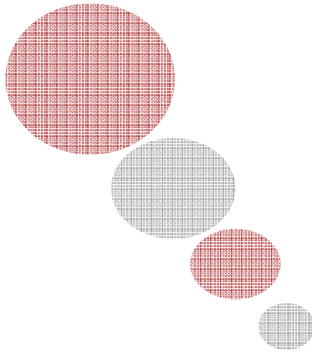


**שטתיל**  
Shatil  
שירותי תמיכה ויעוץ  
לארגונים לשינוי חברתי  
מיסודה של  
הקרן החדשה לישראל

**JDC**  
ג'וינט ישראל  
היחידה לנכונות ושיקום

  
מדינת ישראל  
משרד הרווחה והשירותים החברתיים  
מחוז הדרום



# "שולחנות עגולים" לקידום מעמד אנשים עם מוגבלות בדרום הארץ ובנגב

דו"ח מסכם

הוכן על-ידי יעל ענתבי, ירונה בן שלום ותמרה ברנע

אב תשס"ח, אוגוסט 2008

הביקוש של הנכים לתעסוקה, המחסור בהסעות לנכים, המחסור בכח אדם מקצועי בדרום הארץ בתחומי הנכות והשיקום והצורך בדיאלוג ושיתוף פעולה בין ארגוני ובין מקצועי עמדו במוקד הדיונים של מהלך ה"שולחנות העגולים לקידום מעמד אנשים עם מוגבלות בדרום הארץ ובנגב".

הדאגה לצורכי הנכים בדרום הארץ והרצון לסייע להם הולידו שותפות בין ארגונית ובין מגזרית לקידום הנושא בהובלה של מחוז הדרום במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, היחידה לנכויות ושיקום בג'וינט ישראל ושתי"ל דרום, מיסודה של הקרן החדשה לישראל ובשתוף עם המוסד לביטוח לאומי, עיריית באר שבע, החברה למתנ"סים ומרכז השיקום המקצועי בבאר שבע. במסגרת ה"שולחנות העגולים" נפגשו בבאר-שבע בחודשים אוקטובר 08 – מרץ 09 למעלה ממאה אנשי מקצוע, פעילים בארגוני נכים, ספקי שירותים וקובעי מדיניות.

המשתתפים בחנו את המאפיינים המיוחדים של הנגב: הפיזור הגיאוגרפי, היעדר מסה קריטית של נכים, פיתוח שירותים בכל ישוב בנפרד, ההטרונגניות הסוציו-דמוגרפית, קשיי הנגישות של הנכים והריחוק ממוקדי קבלת החלטות. המהלך התמקד בצורכי 67,000 הנכים המבוגרים בדרום הארץ (21-65) עם מוגבלות פיזית, חרשים וכבדי שמיעה, עיוורים וכבדי ראייה, נפגעי נפש ואנשים עם פיגור.

משתתפי ה"שולחנות" סבורים, כי על רקע המחסור בשירותים ועל רקע ה"רעב" לעשייה שעלה מהמפגשים, בהשקעה קטנה יחסית ניתן להגיע לשינוי משמעותי במצב הנכים בדרום הארץ. המשתתפים בנו תכניות עבודה קונקרטיות הכוללות מרכיבי תשתית חיוניים שהממשלה, רשויות מקומיות, עמותות, ספקי שירותים ומוסדות אקדמאיים יכולים במאמץ משותף להביא למימוש שלהן.

במסמך שלהלן מפורטים אופן ביצוע המהלך, התפוקות, תכניות העבודה שגובשו ורשימת המשתתפים בהרכבים השונים של ה"שולחנות העגולים".

4	..... א. רקע
4	..... ב. פיתוח המהלך
5	..... ג. "השולחנות העגולים" – מסגרת לדיאלוג מובנה ולעשייה משותפת
6	..... ד. "השולחנות העגולים" – סוגיות, מבנה ומתכונת
6	..... ה. "מחזון למעשה" – תוצרים יישומיים
7	..... שולחן 1: דיאלוג בין ארגוני סביב נושא נכויות
8	..... שולחן 2: קידום הכשרת אנשי מקצוע המטפלים באנשים עם מוגבלויות
10	..... שולחן 3: קידום תעסוקת נכים בדרום
11	..... שולחן 4: לקידום מערך הסעות אזורי לנכים בדרום הארץ
12	..... ו. סיכום
13	..... ז. מקורות
14	..... נספח א' – צוות הפיתוח
15	..... נספח ב' – רשימת המשתתפים במהלך השולחנות העגולים

הנגב מהווה 62% משטחה של מדינת ישראל. בשנת 2008 מונה אוכלוסיית הנגב מעל 600 אלף נפש, שהם כ-11% מכלל תושבי המדינה (שנתון לשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2007). מבחינת גיאוגרפית עיקר אוכלוסיית הנגב מתרכזת בצפון מערב הנגב, ובעיר באר שבע וסביבותיה מתגוררים יותר מ-70% מהאוכלוסייה. השאר פזורים בישובים עירוניים קטנים ובישובים כפריים בנגב המזרחי. המארג החברתי היישובי עשיר ומגוון: מגוון סוגי ההתיישבות (קיבוצים, מושבים, כפרים ומטרופולין באר שבע) מגזרים, קבוצות תרבות, עדות ודתות שונות, החברה הבדווית ועוד. למעשה, באר שבע והדרום מהווים פסיפס של זהויות תרבותיות ואתניות, בהיקפים ובעוצמה רבה יותר מכל מקום אחר בארץ (גרדוס ומאיר גליצנשטיין, 2007).

תושבי הנגב בכלל ותושבי עיירות הפיתוח בפרט, נאבקים על קיומם ועל ביסוסם בתחומי החברה והכלכלה, כמחצית מהרשויות המקומיות בנגב ממוקמות בחצי התחתון של האשכול החברתי כלכלי וכמעט כל הרשויות הבדואיות נמצאות באשכול הנמוך ביותר (מהרשות לפיתוח הנגב, 2008). הפער בין המרכז לפרפריה בארץ קיים בעיקר בתחום חברתי. הדבר בא לידי ביטוי במחסור בשירותים בתחומי הבריאות, חינוך ופנאי, תרבות, בעיות דיור ותעסוקה וכן נגישות תחבורתית לקויה (סבירסקי, 2007).

בין הקבוצות המרכזיות הסובלות ממצב זה ניתן למנות את אוכלוסיית הנכים בדרום.

מצבם של הנכים באיזור זה, המוערך בכ-67,000 איש מוחרף, בעיקר בשל הפיזור הגיאוגרפי הגדול, היעדר המסה הקריטית הדרושה לפיתוח שירותים בכל יישוב, מספר קטן של ארגוני נכים וריחוק ממרכזי הכוח הפוליטי ומוקדי קבלת ההחלטות. כל אילו ועוד גורמים למחסור והיעדר נגישות לשירותים שונים, בעיקר בעיירות וערים מחוץ לבאר שבע. יחד עם זאת, במספר תחומים יש פעילות של גורמים ממלכתיים, קרנות פרטיות וארגונים וולונטריים. תיאור וניתוח מפורטים יש בדו"ח מחקר שהכינה היחידה לנכויות ושיקום בג'וינט ישראל: "עם הפנים לדרום – קידום מעמדם של אנשים עם מוגבלות בדרום הארץ" (ירונה בן שלום, יפעת שחק, תמרה ברנע. ג'וינט ישראל 2007)

בעשור האחרון קמו בבאר שבע והסביבה מספר ארגוני נכים ועמותות שונות, שמטרתן לתת מענה לצרכים הבלתי מסופקים של אוכלוסייה זו. פעילותן החברתית של ארגונים ועמותות בבאר שבע ובנגב, מתרחבת באופן משמעותי בשל הצורך הקיים, ותחושת הקיפוח שעדיין קיימת.

כתוצאה מכך, חברו משרד הרווחה - מחוז דרום, ג'וינט ישראל - היחידה לנכויות ושיקום ושת"ל - שירותי ייעוץ ותמיכה לארגוני לשינוי חברתי, מיסודה של הקרן החדשה לישראל בשותף עם המוסד לביטוח לאומי, עיריית באר שבע, החברה למתנ"סים ומרכז השיקום המקצועי בבאר שבע לקדם פיתוח שירותים ותכניות למען הנכים בדרום בראיה מערכתית, אזורית, רב ארגונית ורב נכותית. לשם כך קיימו סדרת מפגשים במתכונת ה"שולחנות העגולים" לקידום מעמד האדם הנכה בדרום הארץ ובנגב, מסמך זה מסכם סדרת המפגשים הללו.

## **ב. פיתוח המהלך**

בשלב מקדים התגבש צוות פיתוח שכלל נציגים ממשרדי הממשלה (רווחה, בריאות, ביטוח לאומי), רשויות מקומיות, עמותות של נכים ולמען נכים, ארגונים נוספים ושותפים למהלך (ראה רשימה בנספח א'). הנציגים ייצגו קשת רחבה של גורמים ואנשי מפתח בתחום הנכויות בדרום.

במפגשים אילו נערכו דיונים במתכונת של סיעור מוחות לגבי המצב הרצוי אל מול המצב המצוי של הנכים בדרום בראייה כוללת. הוצגו נתונים, סקרים ומיפויים על ידי הנציגים והגופים המשתתפים שכוללים נתונים של בטל"א, משרד הרווחה, הבריאות, רשויות מקומיות וארגונים חברתיים. הנתונים התייחסו הן לאוכלוסייה היהודית בדרום והן לאוכלוסייה הבדואית. נערכו הצלבות של נתונים מחד, ואותרו חלקים חסרים או פערים מאידך.

המסגרת לדיונים והמיקוד למהלך כולו הוא:

- הגדרת אזור הנגב/דרום – מהקו הדרומי של מ.א. אשקלון ועד אילת (כאשר אילת דורשת התייחסות נפרדת).
- אוכלוסיית היעד היא נכים מבוגרים (גילאי 18 ומעלה).
- התמקדות בנכויות פיזיות וחושיות (נכויות שאין להם סל שירותים מעוגן בחוק כגון נפגעי נפש ופיגור).
- המהלך מתייחס לאוכלוסיית הנכים בנגב כולה, ללא הפרדה של יהודים וערבים, כאשר לצד מהלך זה מתקיימת תכנית מסירה לקידום מעמדים של נכים בחברה הערבית אשר פועלת גם בקרב האוכלוסייה הבדואית [פרטים ראה דוח "הנכים בחברה הערבית בישראל: הזדמנות לשינוי חברתי" (אביטל סנדלר-לף ויפעת שחק. ג'וינט ישראל, היחידה לנכויות ושיקום 2005)].

בסופו של תהליך מפגשי החשיבה של צוות הפיתוח אותרו כ- 15 נושאים מרכזיים, אשר הוגדרו כנושאים קריטיים ומשמעותיים לקידום מצבם של הנכים בדרום. כל נושא יכול היה להוות תשתית לחשיבה ופעולה סביב מודל "שולחנות העגולים" או מהלך והתערבות אחרים. הנושאים שהועלו:

- פעילות חברתית ופנאי
- נגישות והסעות
- מיצוי זכויות נכים
- קידום מדיניות בנושא "יצירת "ראש חץ" דרומי)
- תיאום בין-ארגוני
- קידום תעסוקה
- מידע ואיתור נכים לעומת צרכים ושירותים
- צרכים של בעלי נכויות פיזיות וחושיות
- שילוב נפגעי נפש בקהילה
- הרחבת שירותים לאנשים עם פיגור
- משאבי פיתוח מול משאבי תפעול
- שינוי עמדות ומעמד האישה הנכה בחברה הבדואית
- הכשרת אנשי מקצוע בתחום נכויות
- חסמים תודעתיים ושונות בשירותים בין הרשויות
- ראייה אזורית ורשויות רחוקות ומרוחקות
- מטרופולין באר שבע
- אנשים עם מוגבלויות בהקשר של חירום ועוטף עזה

לאחר תהליך של בחירה וסינון, הוחלט:

- להתמקד בארבעה נושאים מרכזיים (להלן נושאי השולחנות העגולים)
- להשתמש במודל השולחנות העגולים כמהלך מתניע שלו תוצאות ותפוקות במסגרת זמן תחומה.
- להבנות את ה"שולחן" כך שיכלול: יו"ר, מנחה ומתעד, עם העיקרון המנחה של נציגויות בין מיגזרות, רב ארגוניות ונציגות נכים.

את המהלך ריכזה יועצת ארגונית, יעל ענתבי.

## ג. "השולחנות העגולים" - מסגרת לדיאלוג מובנה ולעשייה משותפת

### מטרת על

השולחן העגול נועד לייצר פלטפורמה במחוז דרום לחיזוק הגורמים הפועלים למען נכים והנכים עצמם לפיתוח המענים למען האוכלוסיית החלשות בעיר. זאת תוך כדי ראייה מערכתית בין-ארגונית ובין-מגזרית של צרכי אוכלוסיית הנכים ופוטנציאל המענים של הארגונים והתושבים.

### יעדים

ניתן לסמן שישה יעדים למהלך השולחנות העגולים, אשר ניתן לחלקם לשני צירים ששלובים זה בזה: ציר "רוחב" וציר של "עומק".

- ציר רוחב - להיכרות וחשיבה משותפת
1. ליצור מסגרת של היכרות, דיון, חיזוק האמון ושיתוף פעולה בין הארגונים.
  2. לאפשר מסגרת לדיאלוג מובנה.
  3. לתת מרחב ללמידה משותפת וחווית עשייה משותפת.
- ציר עומק- תכנון לעשייה משותפת
1. לאגם ידע ומשאבים וליצור תשתית לשיתופי פעולה.
  2. לקדם שותפויות בין ארגונים סביב פרויקטים ויוזמות שיעלו סביב השולחן.
  3. לזהות מנופים מחוללי שינוי במעמד הנכה בדרום.
- צוות הפיתוח של המהלך אימץ מספר עקרונות עבודה:
- מתן דוגמה במחויבות לנושא
  - איגום משאבים וגיוס משאבים לנושא
  - חידוד ערך מוסף של החיבורים
  - ראייה מערכתית אזורית של הדרום
  - קידום פעילות משותפת וחדשנית לעומת המשך פעילות שכבר קיימת

## ד. "השולחנות העגולים" - סוגיות, מבנה ומתכונת

התכנית כללה 4 שולחנות עגולים סביב נושאים מרכזיים. כל נושא הובל על ידי יו"ר ומנחה. ארבעת הנושאים הם:

- 1. דיאלוג בין ארגוני סביב נושא הנכויות בב"ש והדרום**  
יו"ר: מירי בן זקרי לוי, מנהלת מדור שיקום, עיריית באר שבע.  
מנחה: דבורה יוגב, מנהלת אגף שיקום, המוסד לביטוח לאומי
- 2. הכשרת כוח אדם בתחום הנכויות**  
יו"ר: תמי הבא, מפקחת מחוזית שרות השיקום, משרד הרווחה.  
מנחה: שוש שמילה, מפקחת מחוזית שרות השיקום, משרד הרווחה.
- 3. קידום תעסוקת נכים**  
יו"ר: מר יונה קסטל, מנהל לשעבר מרכז שיקום באר שבע והדרום.  
מנחה: רעיה מצא, מנחה אזור הדרום החברה למתנ"סים.
- 4. תכנון מערך הסעות אזורי לנכים**  
יו"ר: תמרה ברנע, מנהלת היחידה לנכויות ושיקום, ג'וינט ישראל  
מנחה: מרק רנדר, מומחה תעבורה, חברת אמאב

### מתכונת המפגשים:

- ✓ התכנית התקיימה בין התאריכים אוקטובר 2007 עד מרץ 2008.
- ✓ התכנית כללה 5 מפגשים מובנים בני כ- 3 שעות.
- ✓ המפגש הראשון והמפגש האחרון התקיימו במסגרת של מליאה ונערכו על פני יום שלם, שאר המפגשים היו מפגשי עבודה בקבוצות קטנות של השולחנות השונים.
- ✓ זומנו למפגשים על פי הצורך מומחים ואנשי מפתח מתחומים שונים, כדי להרחיב את הידע ואת מרחבי הלמידה בתחומי עניין שונים.
- ✓ התכנית התקיימה בבית הארחה "בית יציב" בבאר-שבע.

סביב ה"שולחנות" ישבו אנשי מקצוע מארגונים שונים, נציגי משרדי ממשלה, נציגים מגופים ציבוריים, רשויות מקומיות ונכים. נציגים מרמת הנהלה לצד רמת שטח, אנשי מפתח מהמגזרים השונים ונציגים מארגונים פעילים גדולים וקטנים. כל שולחן עומד בפני עצמו ויחד עם זאת סך הכול הוא יותר מסך חלקיו. סה"כ השתתפו במהלך כ-140 אנשים (רשימת משתתפי השולחנות בנספח ב').

להלן יוצגו בקצרה המסקנות העיקריות וכווני הפעולה של כל "שולחן".

### **שולחן עגול 1: דיאלוג בין ארגוני סביב נושא נכויות**

יו"ר – מירי בין זקרי לוי, מנהלת מדור שיקום, עיריית באר שבע  
מנחה – דבורה יוגב, מנהלת תחום שיקום, המוסד לביטוח לאומי

זירת הפעילות של ארגוני הנכים בדרום וסוגיית שיתופי הפעולה בין הגורמים השונים נושא אופי מיוחד באזור הדרום: מחד, הוא מאופיין ביחסי היכרות "קרובים" בשל מיעוט ארגוני מגזר שלישי וחברה אזרחית ביחס למקומות אחרים בארץ (גדרון, ב. אלון י., 2007) וריכוז גבוה של ארגונים במטרופולין באר שבע, מאידך לעומת הוא סובל מ"טריטוריות ארגוניות", חוסר אמון בין מערכות שונות, פערים גדולים ביחסי הכוחות ופיזור גיאוגרפי שמקשה על יחסי גומלין ושת"פ.

בשל כך, הרצינול שעמד מאחורי בחירת הנושא, היא ההכרות העמוקה והאינטראקציה היום יומית עם מגוון העמותות, הארגונים והמגזרים אשר פועלים לאותה מטרה: קידום ושיפור מעמדם של הנכים בדרום הארץ. בכל אחד מהעמותות, הארגונים והמגזרים האלה, קיים הרצון העז ליצור מציאות שונה וטובה יותר עבור הנכה. כל ארגון מאמין כי באמצעות פעילותו הקהילתית ניתן יהיה לסייע לנכה להתמודד טוב יותר עם מצבו. הבעיה היא, שכל ארגון על מטרותיו הנעלות פועל בציר עשייה נפרד משלו. ובשטח נוצר מצב ש"יד ימין אינה יודעת מה יד שמאל עושה".

מכאן עלה הרעיון לאפשר לגופים אלה, בעלי עניין סביב אותו נושא, להתכנס סביב שולחן ולשוחח, לרכז רעיונות, ליצור מערכות של שיתופי פעולה ולאחד כוחות ומשאבים לעשייה.

### **מחויבות ומסגרת המשתתפים**

למפגשים הגיעו כ – 20 משתתפים, נציגים מעמותות וארגונים שונים הפועלים למען הנכים בדרום. הנוכחות הייתה עקבית והנציגים גילו אכפתיות ועניין רב בשיתופי הפעולה.

### **מהלך המפגשים**

א. תוכנית השולחנות העגולים יצרה בסיס לבחינה של משתפי השולחן את נושא השותפויות ב-3 רמות:

- ברמת הדיאלוג – אמון ושקיפות (עד כמה שניתן), מי עושה מה, למה ואיך?
- ברמת התוכן – עלו רעיונות, זוהו נושאים קריטיים, צרכים וקשיים.
- ברמה מעשית – גובשו מספר החלטות ופעילויות משותפות.

ב. הדיון של משתתפי השולחן העגול העלה דילמות שונות סביב אינטרסים שונים של קבוצות ומגזרים שונים, ההבדל בין ארגונים ארציים וארגונים מקומיים, היחסים המורכבים בין מגזר שלישי לבין רשויות ציבוריות, טשטוש הזהויות של המגזרים השונים, התנהלות פוליטית לעומת מקצועית, רישות ויחסי כוח בהקשר למאפיינים שייחודיים לדרום.

ג. הוחלט להתמקד ב"מטרופולין באר שבע, ליצור שינוי באופנים שונים:

- במימד הפרטני (לדוג' הסכם שונה של עבודה ויחסי גומלין בין שני ארגונים)
- במימד הקבוצתי (לקדם יוזמות משותפות שהן בעלות ערך יישומי למספר ארגונים)
- במימד המערכת-דרומי (לנצל את התשתית התלת מגזרית להעלות סוגיות שחוצות את הארגונים ולטפל בהם) להלן התוצרים על פי שלושת מימדים אילו:

## תוצרים

מימד פרטני:

- ✓ בניית יכולות לעמותות – ארגון שתי"ל יתגייס לעזור לארגונים ועמותות העומדים בקריטריונים של שתי"ל בתחומים שונים כגון: ייעוץ ארגוני, ייעוץ פיתוח משאבים וייעוץ לובי ותקשורת. כמו כן, על פי הצורך שתי"ל יסייע בכלים, פרסומים ומתודולוגיות עבודה שונות לקידום שינוי חברתי של הארגונים בתחום נכויות.
- ✓ יוזמות פרטניות שונות - מועדון העיוור יפתח חוגי ספורט לקבוצות נכים אחרות, שיתופי פעולה לארגון בר מצווה ליתומים, הזמנה של עמותת אנוש ל"יום פתוח" שהיא עורכת לקהילה

מימד קבוצתי:

- ✓ אוגדן שירותים – ריכוז פרטי הארגונים באוגדן, באחריות ארגון רא"ם.
- ✓ נבדקת אפשרות של שיתוף פעולה לקורס מתנדבים משותף.
- ✓ לקראת חג פסח, התארגנו העמותות יחד לבזאר של עבודות יד במתחם ה"ביג" בבאר שבע.

מימד מערכתי:

- ✓ היערכות חירום עירונית – יום עיון לכל העמותות והארגונים בנושא היערכות במצב חירום, בעזרת אגף הרווחה בעיריית באר שבע.

## המשכיות

התקבלה החלטה על קיום מפגשי המשך לפורום.

## שולחן עגול 2 : קידום הכשרת אנשי מקצוע המטפלים באנשים עם מוגבלויות

יו"ר – תמי הבא, מפקחת מחוזית שרות השיקום, משרד הרווחה מחוז דרום  
מנחה – שוש שמילה, מפקחת מחוזית שרות השיקום, משרד הרווחה מחוז דרום

מערכת שירותי השיקום והבריאות בדרום הינה מקופחת מבחינות רבות. מספר סקרים ודוחות שנעשו מצאו כי היקף השירותים, טיב השירותים והיקף וטיב כוח האדם בדרום באופן כללי במקצועות השונים אינו תואם את הצרכים ואת כמות הלקוחות שנדרשים לשירותים אילו והנתונים הקשים מצבעים על אי הלימה בין צרכים לשירותים, מדדי רמת בריאות ציבור ירודים לעומת מקומות אחרים בארץ שכוללים גם תוחלת חיים נמוכה יותר, תמותת תינוקות גבוהה יותר ועוד (ראה דוח שירותי בריאות במחוז דרום, פרסום של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2008).

קיפוח זה גם בא לידי ביטוי בעבודה היום יומית של מפקחי אגף השיקום במשרד הרווחה במחוז דרום, פעמים רבות הם נדרשים למצוא פתרונות יצירתיים לצרכים ולמצוקות של אוכלוסיית הנכים בדרום ולדוגמה ל"יבא" קלינאיות תקשורת, מרפאות בעיסוק וכו' מהמרכז לדרום. מצב זה מחריף עוד יותר בקרב החברה הבדואית אשר לו נדרשים שירותים ואנשי מקצועי דוברי ערבית ומותאמי תרבות. לאחר מיפוי פנימי של דרישות ובקשות שמגיעות למפקחות במחוז דרום נראה כי אחת המצוקות הבולטות ביותר היא המחסור באנשי מקצוע בדרום. המחסור בכוח אדם מקצועי ומיומן הינו בעיקר בתחומים הבאים:

- מקצועות פרא רפואיים – פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק וקלינאית תקשורת.
- עו"סים מומחים בתחומי השיקום.
- חינוך מיוחד – גננות, סייעות ומטפלות שיקומיות.

אנשי מקצוע אלה, העוסקים בתחומי השיקום מהווים את הליבה באספקת שירותי הטיפול, השיקום והתמיכה לאוכלוסיית הנכים של אגף השיקום במשרד הרווחה במחוז דרום. אוכלוסיית נכים זו, מאופיינת בצרכי טיפול, בריאות ושיקום ייחודיים הנובעים ממספר סיבות:

- המבנה האתני של חלק מאוכלוסיית הנכים.
- המצב הסוציו אקונומי הנמוך של אוכלוסיה זו ביחס לאוכלוסיות דומות באזורים אחרים בארץ.

- הנתונים הגיאוגרפיים של הנגב, עיר גדולה אחת הנותנת שירותי שיקום וטיפול לפרפריה רחבת ידיים ומרוחקת, דבר המקשה על מתן שירותי טיפול ושיקום ברמה היום יומית לכל הנצרכים קרוב לאזור מגוריהם, ואף פיתוח שירותים הכרחיים.
- נכון להיום, מערך שירותי השיקום עבור הנכים בדרום, הינו ברמת שירותים נמוכה ביותר בשל מחסור חמור של משאבי כוח אדם מקצועי בתחום הפרא-רפואי בכל רחבי הפריפריה, הדבר בא לידי ביטוי בזמינות התורים, ברמה המקצועית וסביבה טיפולית הולמת.

### **מחויבות ומסגרת המשתתפים**

הזמנת יו"ר השולחן והמנחה שהן מפקחות שיקום במשרד הרווחה בדרום, להתכנס סביב "שולחן העגול" בנושא "קידום הכשרת אנשי מקצוע המטפלים באנשים עם מוגבלויות", באה מתוך תחושת מחויבות, ומתוך רצון עז לשנות את המצב הקיים, להקים תשתית שיקומית - מקצועית הולמת וראויה שתאפשר טיפול הולם, ולהפעיל מערך שירותים באיכות גבוהה לאוכלוסיית הנכים בדרום.

במפגשים השתתפו כ-13 נציגים ממשרדי ממשלה, רשויות מקומיות, עמותות, נציגי מערכות בריאות, חינוך ואקדמיה.

נציגים אלה הוזמנו למען לקידום תוכניות הכשרת כוח אדם מקצועי, מתוך ניסיונם והיכרותם את התחום הן מהצד האקדמי והן מהצד המעשי בשטח, על מנת שיוכלו סביב השולחן לנהל דיאלוג, לעלות רעיונות, לפעול ולקדם את הנושא.

### **מהלך המפגשים**

- כבר במפגש הראשון, עלה הצורך בנתונים, כמו:
- מספר נכים הזקוקים לשירות בתחום הפרא רפואי.
  - כמה אנשי מקצוע פרא רפואי עובדים במחוז דרום ובאילו מקצועות בהשוואה למחוזות אחרים.
  - זמינות התורים לתושבי הדרום בהשוואה לאזורים אחרים.
- למרבת הצער, עד מהרה הסתבר כי נתונים אלה אינם זמינים ולא ניתן יהיה להשיגם בתקופת התהליך של "השולחנות העגולים".
- עם זאת, היה ברור וידוע מהידע הקודם ומעבודת שטח כי, קיימת מצוקה אמיתית של מחסור בכוח אדם מקצועי ומוימן המתמחה בטיפול ושיקום נכים, וכי קיים פער משמעותי ברמת השירותים ובאיכות השירותים הניתנים לתושבי הדרום.

זוהו הגורמים למחסור באנשי מקצוע בתחום השיקום:

1. התחום הפרא-רפואי:
  - פיזיותרפיה – באוניברסיטת בן גוריון קיימת מגמה של פיזיותרפיה, אך חסר "השדה הקליני" להתנסות והסמכה ולכן ההכשרה המעשית מתבצעת מחוץ לאזור הדרום.
  - קלינאי תקשורת – אין בית ספר הדרום להכשרה בתחום זה.
  - רפוי בעיסוק – אין בית ספר להכשרה בתחום זה.
2. עבודה סוציאלית שיקומית – אין מגמת שיקום במוסדות להשכלה גבוהה בדרום המלמדים לעבודה סוציאלית.
3. חינוך מיוחד – אין מסלול לחינוך מיוחד באוניברסיטת בן גוריון. קיימות מגמות במכללות: קיי ואחוה.

### **תוצרים**

- במפגשים סביב השולחן הועלו מספר רעיונות להכשרה אקדמית שיקומית שגובשו ברמה המקומית, לפי מאפייני המקום. ואף יותר מזה, החלו התפתחויות של עשייה התחלתיים:
- קיימת הצעה של המכללה האקדמית ספיר, להקים בית ספר לקלינאיות תקשורת בשיתוף עם הפקולטה לרפואה של אוניברסיטת בן גוריון.
  - מתקיימים מגעים בין מנהל אגף השיקום במשרד הרווחה לבין הנהלת מכללת ספיר, לקידום תוכניות הכשרה של עובדים סוציאליים בתחום השיקום.
  - הרשות לפיתוח הנגב תסייע בהכנת המלצות לקידום הכשרת אנשי מקצוע בתחומי השיקום בדרום.

## המשכיות

הפעילות במסגרת השולחן העגול אפשרה מפגש ייחודי בין גורמים מגוונים העוסקים בתחומי השיקום בדרום. כל אחד מהמשתתפים בשולחן הרגיש מחויב לקידום הכשרת אנשי מקצוע, ואכן תוך כדי המפגשים החלו פעילויות להתממש.

הועלו רעיונות נוספים לקידום הנושא, אך בשלב זה הן בגדר של המלצה:

- הקמת מסלול לחינוך מיוחד באוניברסיטת בן גוריון.
- פתיחת כל המרכזים הפרא רפואיים בנגב לטובת הכשרה והסמכה לתלמידי ביה"ס לפיזיותרפיה של אוניברסיטת בן גוריון.
- הקמת בי"ס לריפוי בעיסוק בדרום.

### שולחן עגול 3: קידום תעסוקת נכים בדרום

יו"ר – יונה קסטל, מנהל מרכז שיקום (עד יוני 2008) כיום נציב שוויון לאנשים עם מוגבלות  
מנחה – רעיה מצא, מנחה אוכלוסיות מיוחדות, החברה למתנ"סים

אנו עדים לתופעה בולטת לעין, שהסיכוי של אדם עם מגבלות להיקלט בעבודה באזור הדרום קטן בהשוואה לאזורים אחרים בארץ.

נתונים השוואתיים של המוסד לביטוח לאומי מצביעים על העובדה, שבתקופה שבין דצמבר 2006 לנובמבר 2007 שיעור הנקלטים בעבודה מבין מסיימי טיפול במחלקות השיקום במספר סניפים בשפלת הארץ הוא אחד לשלושה (1/3) ואילו באזור באר שבע אחד לעשרה (1/10). פער זה מצביע על מגמה וקושי של אנשים עם מוגבלויות להיקלט בעבודה באזור באר שבע והדרום. לכאורה, לגודלו של שוק העבודה והרכבו יש השפעה על הסיכוי של אדם עם מוגבלויות להיקלט בעבודה משלבת.

#### מחויבות ומסגרת המשתתפים

לשולחן זה התכנסו 16 נציגים: מרשויות מקומיות, הביטוח הלאומי, בית חולים סורוקה, משרד הבריאות, משרד המשפטים, מנהל מוסך בקיבוץ חצרים, החברה למתנ"סים, ג'וינט ישראל, נציגי עמותות ונכים. סדר היום של קבוצה זו, כפי שמשתתפיה החליטו. היה ללמוד את תמונת המצב של שילוב אנשים בתעסוקה בדרום. ואכן הנתונים מצביעים על בעיה אמיתית בדרום הארץ – נתוני השמה נמוכים מול כמות פניות גבוהה ביותר.

#### מהלך המפגשים

במפגשים דנו ולמדו את החקיקה בנושא, ועדות ויוזמות שונות (כגון: דוח ועדת לרון) ובתקנון שנועד לקדם את שילובם של אנשים עם מוגבלויות בעבודה. התפתחו דיונים על הקשיים, החסמים והמעצורים המקשים על גורמים ממלכתיים, הגורמים המפעילים את שירותי ההשמה ועל הנכים עצמם כולל החשש מאובדן קצבת נכות.

המסקנות העולות מצביעות על מצבו המיוחד של אזור הדרום כאזור פריפריה שצריך מאמץ מיוחד כדי לקדם את כל פתרונות התעסוקה המוצעים כיום לאנשים עם מוגבלויות.

#### תוצרים

הוצע מודל עבודה להמשך פעילותו של השולחן, והוא להקים ועדה אזורית למעקב אחר יישום התקנות והחקיקה בנושא תעסוקה. ועדה זו תהווה תשתית לחיבור בין ועדת המעקב של משרדי הממשלה לבין המצב בשטח ומאפייניו ותפעל באסטרטגיות שונות למיצוי ויישום התקנות. לצד ועדה זו להקים שלושה צוותי משימה. צוותי המשימה יורכבו מבין חברי/רות השולחן העגול ואנשים נוספים שתרומתם למשימה עשויה להיות חיונית בשל מומחיותם או מעורבותם בנושא.

שלושת המשימות ניצבות על הרצף הנע מן הפיתוח והשינוי הנחוץ במסגרות הקיימות ועד פעולה ציבורית של שינוי עמדות ו/או שינוי מדיניות. מדדי ההצלחה של הועדה וצוותי המשימה יהיו – השמה של נכים במסגרות תעסוקה.

#### להלן הנושאים:

- א. שדרוג התעסוקה המוגנת ופיתוח תוכניות לייצור עצמי ותוכניות חצי מוגנות.
- ב. שילוב אנשים בתעסוקה בשוק התחרותי לפי - תקנות שכר מינימום מותאם, "חוק אורלב" – גמול תעסוקה, תקנות השתתפות המדינה בהתאמות, הכנה פעילה של אנשים עם מוגבלות למעבר (ממסגרות מוגנות) ושילוב בשוק העבודה התחרותי.
- ג. קידום המוכנות, הלכה למעשה, של מגזרי המעסיקים הציבוריים, העסקיים והמגזר השלישי, לשלב אנשים עם מוגבלות במקומות עבודה.

## המשכיות

כדי לקדם את הפעילות של צוותי ההשמה יש למנות יו"ר פעיל של השולחן העגול. היו"ר יפעל לזימון צוותי השימה, יקבע את הרכב הצוותים ויזמן ישיבה של הפורום המורחב לדווח, ולהגדיר משימות נוספות לפי הצורך.

### **שולחן עגול 4: קידום מערך הסעות אזורי לנכים בדרום הארץ**

יו"ר – תמרה ברנע, מנהלת היחידה לנכויות ושיקום, ג'וינט ישראל  
מנחה מקצועי – מרק רנדר, יועץ לתכנון תעבורה, חברת אמאב

ה"שולחן עגול" בנושא הסעות לנכים בדרום התכנס במטרה לקדם מהלך של חשיבה אזורית ורב-נכותית וכן שיתופי פעולה לקידום פתרונות לצורכי הנכים להסעות בנגב. סביב השולחן התכנסו 25 משתתפים, אנשי מקצוע, אנשים עם מוגבלויות, ספקי שירותי הסעה לנכים, קובעי מדיניות, נציגי רשויות ממלכתיות ומקומיות וארגוני שינוי חברתי. בשלב הראשון נלמד הנושא ביצירת בסיס מידע משותף על ידי המשתתפים, ניתנה סקירה כללית על ניידות והסעות, הוצגו מודלים של מערכות הסעה, הוצגה החקיקה בנושא זה והועלו קשיים וצרכים מהשטח. במהלך הדיונים הועלו הצעות למענים אופרטיביים קונקרטיים.

#### **מה נלמד על הסעות הנכים בנגב?**

- תחבורה ציבורית פנים-עירונית וחוץ-עירונית – עדיין לא מונגשת.
- הפיזור הגיאוגרפי של הנכים ברחבי הנגב מקשה להגיע אל השירותים החיוניים בעיר באר שבע.
- מחסור בתשתיות תעבורה בעיקר בכפרים הבדואים.
- אי מיצוי פוטנציאל המתנדבים וארגוני ההסעות הוולונטריים (יד שרה ועזר מציון).
- כניסת "חאפרים" המעלים את מחירי ההסעות ואינם מקפידים על נוהלי בטיחות.
- חוסר מודעות של הנכים לזכויות שלהם בתחום ההסעות.

#### **פתרונות אפשריים שעלו סביב ה"שולחן"**

##### **ברמת הרשויות הממלכתיות**

- המשך הפיתוח של החקיקה, הנהלים והתקנים.
- אכיפה של נושא הבטיחות.
- פיקוח על המחירים.
- הגברת התיאום בין הרשויות הממלכתיות והעירוניות בנושא.
- הקצאת משאבים והוספת תמריצים להסעות בטיחותיות.
- קיצור תור הנכים הממתינים ללימוד נהיגה ופתיחת הנושא בפניו בתי"ס לנהיגה.

##### **ברמת הישוב/עיר**

- הצבת הנושא על סדר היום היישובי.
- איסוף מידע ספציפי לישוב.
- הגברת התיאום היישובי ומיצוי הקיים.
- איגום משאבים של הרשות וגורמים נוספים.
- פיתוח קווי הסעה חלופיים.

##### **ברמת הארגונים הוולונטריים**

- ייזום מהלכים חדשניים עם גורמים ברמה אזורית ויישובית ועם הנכים עצמם.
- גיוס והפעלה של מתנדבים מקרב כלל האוכלוסייה, כולל נכים.
- סיוע לארגוני הסעה וולונטריים להרחיב ולהעמיק את השירות בדרום.

#### **השלב הבא: פרויקט יישובי – "גלגלי דרום" בהובלת ג'וינט ישראל פיילוטים מתוכננים:**

- הפצת מידע על זכויות בתחום ההסעות כדי למצות את הקיים על ידי הנכים.
- בשיתוף עם תוכניות להנגשת מידע לנכים.
- שיפור בטיחות ההסעות וכבוד האדם עם דגש על מודעות, חינוך והעשרה.

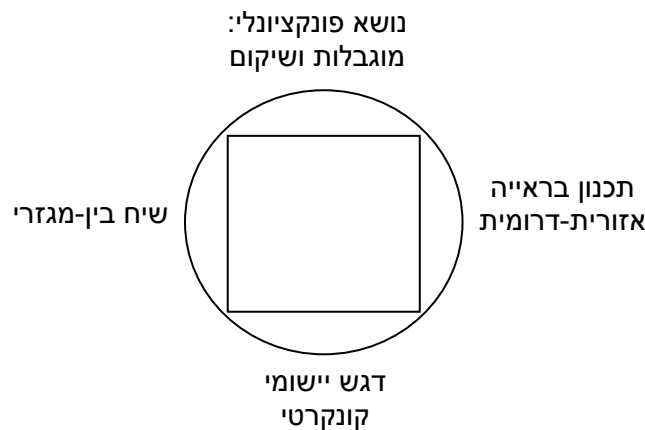
בשיתוף עם גורמי אכיפה וארגוני נכים.

- תיאום בין-ארגוני ובין-מערכתי למקסום ההסעות על ידי תשתיות הסעה ציבורית (תחבורה ציבורית, הסעות אזרחים בצבא) ועירוניות קיימות לנכים. בשיתוף עם גורמים ממלכתיים ועירוניים.
- הרחבת שירותי הסעה קיימים לנכים ע"י ארגונים וולונטריים. בשיתוף עם ארגוני הסעה שירצו בכך.
- פיתוח מודל חדשני של שירות שבנוי על התנדבות ו/או הסעה השכר ע"י נכים הרכבים המונגשים שלהם או ברכבים של נכים. בשיתוף עם משרדי ממשלה, המוסד לביטוח לאומי ואנשים עם נכויות.

## 1. סיכום

בשל תהליכם שונים כגון צמצום במשאבי המדינה ושינוי במתכונת מדינת הרווחה, התפתחות והתרחבות המגזר השלישי, התפשטות ערכים של דמוקרטיה משתתפת גלובליזציה והתפתחויות טכנולוגיות, אנו עדים בשנים האחרונות ליותר ויותר יוזמות של שיח מובנה, גישור, פורומים ושולחנות עגולים (לדוגמה ראה פרסומים של אלכ"א, ג'וינט ישראל, מהלך שולחנות עגולים של משרד ראש הממשלה ועוד). עם זאת, יחודו של מהלך השולחנות העגולים הוא בכך שארבע צלעות שמזינות זו את זו ויוצרות מודל ייחודי וחדשני של שיח ועבודה בראייה בין מגזרית, רב נכותית ואזורית – מתמזגות למעגל אחד. מודל אשר רלוונטי ביותר לנגב ולמטרופולין בארבע שנים כמרחב עירוני רב תרבותי ומקוטב חברתית (גרדוס, 2008)

### "שולחן עגול דרום לקידום מעמד הנכים" – מעגלים את הריבוע



ייחודה של שותפות זו נובעת קודם כל מאופי המפגש שהיא מזמנת. להבדיל משותפות בין ארגונים, שותפות בין מגזרים מפגישה גורמים בעלי זהות יסודית שונה ומרוחקת לפעולה בשדה הקהילתי (טליאס, דוניץ, שמעוני ופירוקו, 2003). חשוב לציין כי המשקפיים שבהם אנו בוחנים את הדיאלוג המתקיים בשולחנות אינו במימוש השותפות אלא בתוצאות הקונקרטיות שלה. זאת משום שהשותפות היא אמצעי לקדם את קהילות הנכים המבוגרים שגרים בפריפריה בדרום הארץ. אזור שמאופיין לא רק כפריפריה פיזית וחברתית אלא גם כלכלית, היסטורית וסביבתית (סבירסקי, 2007).

בסימום של המהלך ניתן להצביע על תפוקות ותוצאות אשר מקורן בדיאלוג ובישיבה סביב שולחן אחד עם סדר יום משותף. תפוקות ותוצאות אלו מפורטות במסמך מסכם זה. חלק מהזרעים שנזרעו הולידו שיתופי פעולה חדשים בין ארגונים לטובתם של קהילות הנכים, העלו נושאים, זכויות וסוגיות על סדר היום הציבורי בדרום בפרט ובארץ בכלל. דוגמה לכך הוא הרעיון לבנות ולהקים מסגרת לימודים לתואר שני במקצועות השיקום במכללת ספיר.

המיוחד בתהליך הנוכחי של ה"שולחנות העגולים" היה ההסתכלות האזורית, מערכתית, רב-נכותית והאנרגיה האזרחית שנוצרה לקידום הנושאים הדורשים שינוי. התהליך הייחודי שנועד לקדם שיח שיוצר עשייה עורר עניין רב בקרב אנשים מארגונים שונים, ממגזרים מגוונים, עמותות ונכים. למפגשי ה"שולחנות העגולים" הגיעו למעלה ממאה משתתפים דבר המעיד על רמת חשיבות הנושא בדרום.

לסיכום, התשתית ויסודות הדיאלוג והעשייה המשותפת שהונחו במהלך ממוקד וקצר טווח זה זרעו זרעים שחלקם יוכלו להיבחן רק בהמשך. חלקם כבר ניתנים להערכה ולמדידה וחלקם הניחו תשתית להמשך שיתוף פעולה, איגום משאבים וראייה אזורית למען עתיד הנכים בדרום הארץ. הרצון והמחויבות של כל השותפים למהלך מבטיחים המשכיות שונה ומגוונת למהלך ה"שולחנות העגולים" וסולידאריות חברתית לקידום את מעמדם של הנכים בדרום.

## ז. מקורות

- בן שלום, י., שחק, י., וברנע, ת. (2007). דוח : עם הפנים לדרום: קידום מעמדם של הנכים בדרום הארץ, ג'וינט ישראל: היחידה לנכויות ושיקום.
- גדרון, ב., ואלון, י. (2007). דוח מסד הנתונים 2007, דפוסים ושינויים במגזר השלישי בישראל ב-20 שנים האחרונות, אוניברסיטת בן גוריון: המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי.
- גרוס, י. ומאיר גליצנשטיין א. (2008). באר שבע מטרופולין בהתהוות, קובץ מאמרים, הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון: מרכז הנגב לפיתוח אזורי.
- דוניץ, י., טליאס, מ., פיורקו, י. ושמעוני, ד. (2003). המדריך לשותפויות בין מגזרים. אלכ"א.
- לוי, ש. (2008). היקף שירותי הבריאות במחוז דרום לעומת אזורים אחרים בישראל, הכנסת: מרכז מחקר ומידע, ירושלים.
- סבירסקי, ש. (2007). מבט ביקורתי על תכניות לפיתוח הנגב. יחידת המחקר של המרכז הבדואי, פרסום 2, מכון אדווה.
- סנדלר-לף, א. ושחק, י. (2005). הנכים בחברה הערבית בישראל: הזדמנות לשינוי חברתי. ג'וינט ישראל, היחידה לנכויות ושיקום (בעברית, בערבית ובאנגלית).

**נספח א' – צוות הפיתוח (לפי סדר א-ב)**

שם	תפקיד	ארגון	טלפון	כתובת
יורם אזולאי	סגן מנהל מחוז הדרום	משרד הרווחה	08-6264901	רח' התקווה 4, ת"ד 4241, באר שבע
ח'יר אלבז	מנהל המח' לשירותים חברתיים	מ.מ שגב שלום	08-6235554	ת.ד. 804 באר שבע
עטיה אלנבארי	סגן מנהלת	המרכז לחיים עצמאיים	08-6483456	ת"ד 1109 באר שבע 84110
ישראל בודיק	מנהל מחוז הדרום	משרד הרווחה	08-6264902	רח' התקווה 4, ת"ד 4241, באר שבע
מירי בן זקרי לוי	מנהלת מדור שיקום	עיריית באר שבע	08-6463885	כיכר מנחם בגין 15, באר שבע
רון בן חיון	מנהל	יחדיו	08-6208000	רח' בן צבי 10, מגדלי הרכבת, באר שבע
ירונה בן שלום	מנהלת שותפה שתיל דרום	שתיל	08-6282008	רח' העצמאות 49 ת"ד 5045 באר שבע
תמרה ברנע	מנהלת היחידה לנכויות ושיקום	ג'וינט ישראל	02-6557292	ת"ד 3489 ירושלים 91034
תמי הבא	מפקחת מחוזית שרות השיקום	משרד הרווחה	08-6264934	רח' התקווה 4, ת"ד 4241, באר שבע
דליה זילברמן	מנהלת	המרכז לחיים עצמאיים	08-6483456	ת"ד 1109 באר שבע 84110
דבורה יוגב	מנהלת תחום שיקום	המוסד לביטוח לאומי	08-6295332	רח' וולפסון 6, באר שבע
רעיה מצא	מנחה אוכלוסיות מיוחדות	החברה למתנ"סים	02-6759864	ת"ד 9583, ירושלים 91090
אסתר עמר	מנהלת אגף הרווחה	עיריית באר שבע	08-6463856	כיכר מנחם בגין 15, באר שבע
יונה קסטל	מנהל (עד יוני 2008)	מרכז שיקום	08-6468444	רח' שאול המלך 113, ת.ד. 3711 באר שבע
שוש שמילה	מפקחת מחוזית שרות השיקום	משרד הרווחה	08-6264938	שד' הנשיאים מרכז הנגב באר שבע
יעל ענתבי	יועצת ארגונית			חצב 7 מיתר 85025

**נספח ב' – רשימת המשתתפים במהלך השולחנות העגולים (לפי סדר א-ב)**

שם	תפקיד	ארגון
אבגי אברהם	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית אופקים
אבו בדייר סיאן	עו"ס	עיריית רהט
אבו בדר הנא	ייעוץ עמיתים	עמותת שוויון וצדק לנכים
אבו עביד סולטאן	מנהל שותף	שתיל בדרום
אבו עג'אג' עומר	מנהל מרפאה (בוגר אלעד דרום)	קופ"ח לאומית כסייפה
אבו עראר טלאב	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית ערערה
אבו שארב הייג'ר	מנהלת	עמותת יסמין הנגב
אבו שריקי עבדאללה	מנהל הלשכה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית כסייפה
אביגיל עמית	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית להבים
אגאג'ני שושנה	יו"ר	ארגון רא"ם – ארגון הגג של ארגוני המתנדבים בבאר שבע
אהרוני שולמית	עו"ס שיקום בוגרים	עיריית באר שבע
אזברגה סולמן	מנהל	מפעל מוגן אזורי בכסייפה
אזולאי אילנה	תחום ע"ק שירותים רווחה	עיריית דימונה
אזולאי יורם	סגן מנהל מחוז דרום	משרד הרווחה
אטיאס שמואל	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית שדרות
אל בדור נעמת	מנהלת מחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית תל שבע
אלברט מרווה	פרויקטורית	מכינת כנפיים
אל עמור מרים	נציגת ציבור	מרכז קשר לילד ולמשפחה, כסייפה
אל עסאם סלמן	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית רהט
אל צאנע שיפא	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית לקייה
אלבאז חיר	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית שגב שלום

שם	תפקיד	ארגון
אלבז יהודה	מנהל אגף בכיר תחבורה ציבורית	משרד התחבורה
אלגבור שאחדה	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית חורה
אלוש אוונס	סגן יו"ר (בוגר אלעד דרום)	ארגון נכי עבודה באר שבע
אלמסי נוח	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית שדות נגב
אלנבארי מוחמד	ראש המועצה המקומית חורה	מועצה מקומית חורה
אלעטאונה מגיד	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצת אבו בסמה
ד"ר אלפסי נורית	הסעות ותכנון אורבאני	אוניברסיטת בן-גוריון
אלקרנאוי טלאל	ראש עיריית רהט	עיריית רהט
אמון אברהם	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית חוף אשקלון
אמיר פנינה	יו"ר (לשעבר)	האגודה למען העיוור
אמנו רחמים	פעיל	עמותת שוויון וצדק לנכים
אשכנזי שירלי	סגנית רכזת שיקום מחוזית, בריאות הנפש	משרד הבריאות
בוגנים לאה	עו"ס	גוונים
רב נגד ביטון רפאל	קצין רכב	צה"ל
בלושטיין ניר	מנהל מחלקת שירותי התיישבות	תנועת אור משימות לאומיות
בן הרוש מירב	מנהלת	אנוש
בן חיון רון	מנכ"ל	יחדיו
בן חמו אהרון	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית ירוחם
בן יעיש אבישי	מנהל מעש באר שבע	יחדיו
בן ישראל חסיה	מנהלת	מעון יום שיקומי מיחא
בן לולו פרידה	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית אילת
בראון עליזה	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית ערד
ברדוגו יוסי	מנהל המחלקה לבקרת מערך ההסעות	משרד החינוך

שם	תפקיד	ארגון
בר-טל אבישי	מנהל אזור הדרום	יד שרה
בריל מרדכי	ראש עיריית ערד	עיריית ערד
ברק רוני	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית מיתר
ברששת אווה	סגנית יו"ר קהילה נגישה	קהילה נגישה ערד
גדות משה	יו"ר	סופר ספישל ספורט
גוטליב צביקה	יועץ לובי ותקשורת	שתי"ל
גופר מוטי	מנהל	אגודת חרשים באר שבע
גורפינקל חיים	מנכ"ל	אגודת עמ"י
גיל רחל	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית מרחבים
דדוש יוסי	יו"ר	ארגון נכי עבודה באר שבע והדרום
דידי מרים	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית נתיבות
דמרי אשר	רכז אמנות	עמותת שוויון וצדק לנכים
דן אורנית	פרויקטורית	מכינת כנפיים
דניאל ורד	מנהלת	עמותת על
הורביץ אסתי	אחראית שיקום במח' רווחה בני שמעון	מ.א.בני שמעון
הרב וינגרטן ישראל וינגרטן דוד וינגרטן אהרון	מנכ"ל	דרכי מרים
זנה אנט	מנהלת מרכזי יום טיפולים	אגודת עמ"י
זעירא אייל	מנכ"ל משאבי אנוש	כימיקלים לישראל
אדריכל חיימוביץ שמואל	ממונה נגישות	נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות – משרד המשפטים
חליחל בותינה	עוזרת ההנהלה לענייני פניות הציבור	מרכז רפואי סרוקה
חלק שמואל	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצת ניצן
חניבד קלרה	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית מצפה רמון

שם	תפקיד	ארגון
טביבי יחיאל	יו"ר	ית"ד
טביבי רינה	חברת ועד מנהל	סניף דרום ית"ד
טורי עבאס	עו"ס קהילתי	מועצה מקומית חורה
ימין שושנה	מנהלת אגף הסעות והצטיידות	משרד החינוך
כהן איציק	פעיל	עמותת נאמן
כהן גלית	מפתחת פרויקטים לאנשים עם צרכים מיוחדים	עמותת יחידיו
כהן ורד	עו"ס	מעון יום שיקומי מיח"א
כהן מאיר	ראש עיריית דימונה	עיריית דימונה
כהן משה	אחראי על מערך ההסעות	יד שרה
כהן-זבילנסקי סיגל	מרכזת דירות הכשרה	עמותת יחידיו
כהן רוברטה	יו"ר (בוגרת אלעד דרום)	קהילה נגישה
לאגמי יהודה	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית קרית גת
לב רן ענת	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית רמת הנגב
לביא יצחק	מהנדס, ממונה על פרויקטים מיוחדים תחבורה ציבורית, מנהל היבשה	משרד התחבורה
לוי דליה	מפקחת מחוזית	משרד הרווחה
לוי יוחאי	בוגר אל-עד דרום	מושב פדויים
לוי מלכה	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית לכיש
לזר עדי	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית ערבה
לנקרי מיכל	סגנית מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית באר שבע
מויאל חגי	לשעבר, מרכז השרות לטיפול באדם המפגר	משרד הרווחה
מור יהודה	יעוץ לתכנון והערכת פרויקטים	משרד פרקסיס
מייזלס מרווה	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית שער נגב
מנקיטה אדו	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית דימונה

שם	תפקיד	ארגון
מסטרמן עינת	מנהלת תכניות	תב"ת- תנופה בתעסוקה, גוי'נט ישראל
מרסיאנו אורי	סגן ניצב, קצין אק"מ (אגף קהילה ומשטרה) במרחב הנגב	משטרה
נבון צמח	רכז תרבות (בוגר תכנית אלעד דרום)	ארגון נכי עבודה
נוראל רועי	רכז פרויקטים	מרכז הנגב לפיתוח אזורי
נחמדי דיצה	מנהלת תחום ניידות	ביטוח לאומי
ניצן שרי	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית חבל אילות
נכטיילר ראובן	יו"ר	אקים
נסר נאסרה	מנכ"ל	חברת מטיילי להב
נתן יהודה	מנהל המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית אשכול
סבן אריאלה	עו"ס משפחה, מחלקת הרווחה	עיריית נתיבות
סגל אבי	מנכ"ל	סופר ספישל ספורט
סדן לקס תמר	רכזת שיקום מחוזית, בריאות הנפש	משרד הבריאות
סהר מאיר	מנכ"ל	הרשות לפיתוח הנגב
סומך-להמן שלומית	פיתוח שירותים לקהילה הבדואית	מעון יום שיקומי מיח"א
פרופ' סופר שאול	לשכת דיקן הפקולטה למדעי הבריאות	אוניברסיטה בן גוריון
סחניני מוחמד	מפקח מחוזי שרות לטיפול באדם המפגר	משרד הרווחה
סעדון שמואל	מנהל סניף באר שבע	המוסד לביטוח לאומי
עבאדי רונית	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית תמר
עזרא איריס	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה אזורית בני שמעון
עו"ד עזריה רחמים	יו"ר	חוסן
עמר אסתר	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	עיריית באר שבע
ד"ר פז נחמי	מרצה	מכללה האקדמית ספיר
פיש אתי	נציגת	מט"י באר שבע

שם	תפקיד	ארגון
פרץ חגית	חוקרת	בית חולים סורוקה
ד"ר קאופמן רוני	המחלקה לעבודה סוציאלית	אוניברסיטת בן גוריון
קופלנד יואל	נציג ציבור	ניהל את יד שרה בדרום
קלעג'י עמרם	ראש המועצה האזורית אבו בסמה	מועצה אזורית אבו בסמה
קלפטש אה	עו"ס	אגודת עמי בית כהן
קם יהודית	נציגת	סופר ספישל ספורט
קפלן שירלי	קלינאית תקשורת ומדריכה בכירה	מעון יום שיקומי מיחא
קראדי עופר	סגן ראש העיר	עיריית באר שבע
פרופ' קרפלוס מיכאל	רופא ילדים	
רון הדר	מנהל	מוסך חצרים
רופמן ליאורה	ממונת שילוב בקהילה	נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות משרד המשפטים
רז אסף	רכז צדק סביבתי	שתיל בדרום
ריידר אירה	עו"ס, רכזת שיקום ופיגור	מועצה אזורית אבו בסמה
ריפמן שמואל	יו"ר מנהלת הרשות לפיתוח הנגב וראש המועצה האזורית רמת נגב	מנהלת הרשות לפיתוח הנגב ומועצה אזורית רמת נגב
רפפורט אשר	סמנכ"ל משאבי אנוש	כימיקלים לישראל
שביט יעל	מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים	מועצה מקומית עומר
ד"ר שוורץ אורית נוטמן	מנהלת בי"ס לעבודה סוציאלית	מכללה אקדמית ספיר
שחם חנן	יו"ר	האגודה למען העיוור
שמילה שוש	מפקחת מחוזית שרות השיקום	משרד הרווחה
שקמה ענבל	עו"ס שיקום צעירים, ופקידת סעד לחוק המפגר	עיריית באר שבע
שרעבי יעל	ראש המרכז לפיתוח מקצועי של עובדי הוראה	מכללת קיי
תנעמי עמיקם	מנהל מחלקת הסעות	עזר מציון